

EPIMETRUM DE PARTICULA CONDITIONALI यदि; AD. XI. DIST. 5.

1. Data hac opportunitate dicam de huius particulae usu in lingua Sanscrita, totam quaestionem tamen magis attingendo, quam absolvendo; nam quaedam sunt, quae iusto tractari nequeunt, nisi praemissa iam fuerit disputatio de ceteris conditionalibus coniunctionibus चेत्, नेत् et quae earum vice interdum fungitur अथ. Materiam itaque disserendi nunc potissimum congeram et disponam, syntaxi Sanscritae, quam iam dudum concinnare coepi, plenioram orationem seponens.

2. De *origine* particulae यदि dubitatio esse nequit; originem ea traxit a themate pronominis relativi: य. At quaeritur, quodnam sit affixi genus, quod additum sit. दि forma est prorsus inaudita neque commode e यद्, addito pronominali themate इ, derivari posse videtur यदि. Expectaveris enim यदित्, aequae atque चेत् ex च et इत्, नेत् ex न et इत् recte explicuit Vir Clar. Boppius. Huc accedit, quod nullae congruant cum यदि formae aut interrogativi aut demonstrativi pronominis, inprimis si reputes, ex posteriori deductas esse quae conditioni respondeant consecutivae particulae तदा et ततस्.

3. Ignoro, utrum inveniantur in Vedis, necne, vetustae linguae vestigia, quibus origo conditionis यदि explicetur. Alios testes si consulimus, unum tantum inveni locum, qui ad hanc quaestionem faciat sive potius facere videatur. Est is Râm. II, 48, 19: कैकेया यदि चेद् राज्यं स्याद्धर्म्यमनायवत् । न हि नो त्रीवितेनार्थः कुतः पुत्रैः कुतो धनैः । »Atque, si Ceceïdos hoc sit regnum, nullus tum nobis erit vitae usus etc.« Reddidi sensum, quo accipiendam esse voculam चेत् reor, nimirum च esse copulam, इत् antiquam et primitivam pronominis formam pro seriori इद्. Duas esse conditiones simul positas nemo non infitias ibit, neque ad eam, quam §. 2. attigi sententiam, recurrere volet, qui consideraverit, non dici यच् चेद् राज्यं, sed legitima sua forma indutum esse यदि.

4. Proxime cognatam linguam si in auxilium vocamus Zendicam, duabus formis variatur de qua disseritur particula: *yēdi* et *yēzi*. ē pro a quum attribuendum sit semivocali antecedenti, aut *yadi* aut *yazi* veram formam credas, necesse est. Adspirata autem dentalis est littera ex more Zendico, quippe quae inter duas vocales collocata sit, *yadi* itaque ab origine *yadi* est et *yazi* immutatio apud Bactrianos